

ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี

THE PROBLEMS OF SCHOOL-BASED MANAGEMENT IN BASIC SCHOOL
UNDER THE OFFICE OF PATHUMTHANI EDUCATIONAL SERVICE AREA

เผด็จ ขอบรูป ภิชะก จันท์เอี่ยม และอรสา โกศลนันท์กุล
Padej kobrom, Pisake Jun-eam, and Orasa Kosalanantakul

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จ.ปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเปรียบเทียบตามเพศและเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าทีแบบสองกลุ่มอิสระต่อกัน (t-test Independent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการบริหารงานวิชาการ
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตำแหน่งงานและเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 เปรียบเทียบการปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามตำแหน่งงาน คือ ผู้บริหาร และ
ครูผู้สอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการบริหารงาน
งบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ
ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบการปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา คือ พื้นที่
การศึกษาปทุมธานีเขต 1 และพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to study the problems of School- Based Management in basic school under the Office of Pathumthani Educational Service Area (2) to analyze the problems of School- Based Management in basic school under the Office of Pathumthani Educational Service Area in 4 aspects ; academic administration, budget administration, personel administration and general administration.

The samples used were 400 key informants consisting of the school principals and teachers. The tool used to collect data was a questionnaire. Statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation (S.D.) and t-test (Independent).

The findings were as follows new paragraph (1) the problems of School- Based Management in basic school under the Office of Pathumthani Educational Service Area classified by the scope of missions as a whole were at a moderate level and for each aspect, the highest mean was in the aspect of budget administration followed by personel administration, general administration and academic administration respectively new paragraph. (2) The comparative analysis between the problems of School- Based Management in basic school under the Office of Pathumthani Educational Service Area and the position of as the principals and teachers as a whole showed that there was no significant difference. Howerer, when compared each aspect, there was significant difference at a level of .05 in the aspect of budget administration, except for the aspects of personel administration, general administration and academic administration that there was no significant difference. (3) The comparative analysis between the problems of School- Based

Management in basic school under the Office of Pathumthani Educational Service Area and educational service area region 1 and 2, as a whole and in each aspect showed that there was a significant difference at a level of .05.

คำสำคัญ

ปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองนั้น ปัจจัยที่มีความสำคัญจะต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก ได้แก่ “การเตรียมประชากรที่มีคุณภาพ” ซึ่ง การศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายนั้นบรรลุผลดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สุพล จอกทอง, 2540 : 1) ความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลัง มีประสิทธิภาพ ต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 6)

การศึกษาการกระจายอำนาจด้านการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้น เมื่อได้วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทย ให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติและมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา ดังกำหนดไว้ตาม มาตรา 39 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานบริหารทั่วไป ไปยัง คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงการกระจายอำนาจดังกล่าว จะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระในการบริหารจัดการ และยังกำหนดไว้ชัดเจนให้ยึด หลักของการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็น การสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐานมีคุณภาพ และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

ถวิล มาตรการเยี่ยม (2544 : 12) กล่าวถึง การบริหารจัดการศึกษาเป็นระบบที่ค่อนข้างรวม อำนาจไว้ที่ส่วนกลางและยังเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของข้าราชการ โดยที่กลุ่มบุคคลอื่น ไม่มีส่วน เกี่ยวข้องรับผิดชอบ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานทางธุรกิจเอกชนตลอดจนองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการศึกษาค่อนข้างน้อย ด้วยเหตุนี้การบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทยจึง ยังไม่ก้าวหน้าและพัฒนาเท่าที่ควร ไม่สนองต่อความต้องการของสังคมและยังมีปัญหาอื่นๆ ตามมา

อีกมากมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งรัดและแก้ไขอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม การแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อให้ได้ระบบการบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง

โดยเฉพาะระบบการบริหารจัดการระบบโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดและแนวปฏิบัติทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้มแข็ง ยืดหยุ่น คล่องตัวและสอดคล้องกับท้องถิ่น

สถานศึกษานับเป็นหน่วยงานสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาในระดับรากหญ้าเพราะมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและชุมชนเป็นอย่างมาก กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นที่ระดับสถานศึกษาเอง

การจัดระบบบริหารงานในสถานศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะความรับผิดชอบ นั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้ ทั้งนี้เนื่องเพราะการบริหารจัดการนั้น ครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินการต่างๆ ทางการศึกษาไว้หมดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของครูและบุคลากร นักเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดทำนโยบายและแผนการประเมินผล ระบบข้อมูล สารสนเทศ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ ดังนั้น ถ้าการบริหารจัดการไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้

การบริหารจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษาของประเทศไทย นับได้ว่ายังมี ปัญหาและอุปสรรคอยู่ค่อนข้างมาก พิจารณาได้ดังนี้

1. ปัญหาการรวมอำนาจสู่ส่วนกลาง สถานศึกษาทุกแห่งไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนของประเทศ ต้องขึ้นตรงต่อกรมหรือสำนักงานในส่วนกลางซึ่งเป็นนิติบุคคล สถานศึกษาไม่มีอำนาจในการบริหารตนเองทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร

2. ผู้บริหารไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ทำหน้าที่เป็นเพียงตัวแทนของส่วนกลางเป็นผู้ประสานงานมากกว่าจะเป็นผู้บริหาร เมื่อพูดถึงบทบาทหน้าที่หลักของผู้บริหารทั้ง 6 ประการ คืองานการเรียนการสอน งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานการเงินและงานสัมพันธ์ชุมชนจะพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาของไทยมีอำนาจในการตัดสินใจเพียงน้อยนิด

ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น แนวทางการดำเนินงานถูกกำหนดมาจากส่วนกลางทั้งสิ้น

ด้านบริหารงานบุคลากร โรงเรียนก็ไม่ได้ตัดสินใจเอง การคัดเลือกการบรรจุ การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้าย เป็นอำนาจของกรม ยกเว้นประถมศึกษานั่นที่ให้อำนาจในบางระดับลงไปถึงจังหวัด แต่นับว่าน้อยมาก โรงเรียนไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบให้แก่บุคลากร ที่ทำอยู่เป็นเพียงการนำเสนอการพิจารณาความดีความชอบให้ผู้มีอำนาจเหนือขึ้นไปตัดสินใจ

ด้านอาคารสถานที่ อาคารของโรงเรียนจะต้องสร้างตามแบบที่ออกโดยส่วนกลางเท่านั้น

ด้านกิจการนักเรียนและด้านความสัมพันธ์ชุมชนนั้น ถึงแม้ว่าจะดำเนินการโดยโรงเรียนเองแต่กิจกรรมก็ถูกกำหนดมาโดยส่วนกลาง

นอกจากนี้ ด้านบริหารการเงินก็ยังคงต้องพึ่งงบประมาณจากส่วนกลางเกือบทั้งหมด ผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนของไทยมีอำนาจในการบริหารที่จำกัดมาก ต้องคอยฟังการตัดสินใจจากส่วนกลางทุกเรื่อง

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาตามแนวนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้งด้านงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานบริหารทั่วไป ที่กำหนดไว้ชัดเจนโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และให้ยึดหลักการบริหารงานโดยโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ซึ่งเป็นการบริหารเบ็ดเสร็จที่สถานศึกษาบริหารและจัดการศึกษาโดยองค์คณะบุคคลให้มีอำนาจอิสระในการตัดสินใจทั้งในด้านวิชาการ ด้านบริหารและงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ผู้บริหารจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้อำนาจบริหารจัดการต้องใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะและแสดงถึงคุณธรรมในการบริหารจัดการ ต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารงานไปจากเดิม โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมกระจายอำนาจให้ทุกคนร่วมรับผิดชอบการบริหารโดยมุ่งหวังผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อให้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาว่ามีความปัญหาในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานบริหารงานทั่วไปว่ามีปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมากน้อยเพียงใดและมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลนำมาปรับปรุงและแก้ไขพัฒนาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี มีปัญหาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปตาม สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่และเขตพื้นที่การศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 5 คน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำนวนโรงเรียน 194 โรงเรียน จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครู 3,806 คน

1.2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2551 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางสำเร็จรูป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 5% (Yamane, 1973 : 725 อ้างถึงใน อรสา โกศลนันท์กุล, 2549 : 155-159) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสังกัดสำนักงานเขตการศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Sale)

3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง นำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่เป็นประธานกรรมการ และกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC) ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบสอบถามได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 -1.00

3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่า $\alpha = 0.98$

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามให้กรอกข้อมูลโดยดำเนินการผ่านผู้บริหาร โรงเรียนต่างๆ เป็นผู้มอบแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามในสังกัด ผู้วิจัยประสานงานขอรับแบบสอบถามคืนหลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์ ปรากฏว่าได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าความถี่และค่าร้อยละและปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสังกัดสำนักงานเขตการศึกษา ปทุมธานีในด้านต่างๆ วิเคราะห์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าที (t - test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารงานสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการบริหารงานวิชาการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งเสริมให้ประชาชน ในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา รองลงมาคือ ปัญหา การสนับสนุน ด้านวิชาการต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือการสนับสนุนให้ครูใช้แผนการเรียนรู้และ ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับสาระ และหน่วยการเรียนรู้

ด้านการบริหารงานงบประมาณ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัญหาการระดมทรัพยากรและ การลงทุนทางการศึกษา เป็นกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาการศึกษา รองลงมาคือการจัดระบบข้อมูล ด้านงบประมาณ ทะเบียนบัญชีงบประมาณ และหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบ วิธีการ งบประมาณไว้อย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดทำและนำเสนอ แผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดระบบสนับสนุนและ อำนวยความสะดวกในการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากรและบริหารงานทั่วไป รองลงมาคือการจัดทำสำมะโนผู้เรียนและระบบข้อมูลสารสนเทศให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการจัดประชุมและจัดทำรายงานการประชุมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดระบบข้อมูลและประสานการดำเนินงานตามมติ การประชุมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ

ด้านการบริหารงานบุคคล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุแต่งตั้ง ตำแหน่งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด รองลงมาคือ การประเมินเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะ/ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเสริมสร้าง พัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษา ให้มีขวัญและกำลังใจเพื่อป้องกันการทำผิดวินัย

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตำแหน่งงานและเขตพื้นที่การศึกษา

ผลเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามตำแหน่งงาน คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหาร งานงบประมาณ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน

ผลเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา คือ พื้นที่

การศึกษาปทุมธานีเขต 1 และพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี มีประเด็นน่าสนใจที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้รับการอบรมและพัฒนาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว ซึ่งเป็นเรื่อง que ผู้บริหารทุกคนต้องมีการพัฒนาการบริหารงานของตนเองอยู่เสมอๆ แต่อาจจะยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรจึงทำให้การบริหารโรงเรียนยังไม่สามารถบริหารไปให้เป็นที่ไปตามที่เกณฑ์คาดหวัง จึงเกิดปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพร้อม สุดใจ (2547 : 87) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของการบริหารทั้ง 4 ด้านของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ ผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรเพ็ญ สีหะวงษ์ (2537 : 184) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ตามขอบข่ายงานและตามกระบวนการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ ประเสริฐ ชวางษ์ (2524 : 74) ที่พบว่า ปัญหาการบริหารงานครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ พร โสภิต (2535 : 158-159) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของปัญหา จะพบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณเป็นปัญหาลำดับแรก รองลงมาคือปัญหาด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ลำดับที่สามคือ ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล และลำดับสุดท้ายคือ ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากผู้บริหารอาจให้ความสำคัญของงานแต่ละด้านแตกต่างกัน เมื่อพบปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นคงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนต้องริบหาวิธีการวางแผนและดำเนินการตามแผนให้ไปสู่ความสำเร็จ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบปัญหาน้อยที่สุด คือ การจัดทำและนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป พบปัญหาน้อยที่สุด คือ การจัดประชุมและจัดทำรายงานการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดระบบข้อมูลและประสานการดำเนินงานตามมติการประชุมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบปัญหาน้อยที่สุด คือ การดำเนินการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา อุทธรณ์ ร้องทุกข์ ด้วยกระบวนการที่เที่ยงธรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

1.4 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบปัญหาน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนให้ครูใช้แผนการเรียนรู้และใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับสาระและหน่วยการเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตำแหน่งงานและสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาผลการวิจัยพบว่า

2.1 ปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตำแหน่งงาน ผลการเปรียบเทียบปรากฏว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการบริหารงานมากกว่าครูผู้สอน ที่ผลการการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับภาระการบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปมาก ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าปัจจัยเบื้องต้นจึงทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของผู้บริหารมากกว่าครูผู้สอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ผลการเปรียบเทียบปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีปัญหาการบริหารงานมากกว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทุกด้าน ที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีจำนวนมากและมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก จึงทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานด้านต่างๆ เกิดปัญหาและความยุ่งยากมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา เป็นกองทุนสวัสดิการเพื่อพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารควรมีจัดประชุม

ร่วมกับครูและบุคลากรเพื่อวางแผนการจัดงบประมาณของการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนไว้ล่วงหน้า

2. ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป พบปัญหามากที่สุด คือ การจัดระบบสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากรและบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารควรจัดจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการไว้โดยเฉพาะแต่ละงาน เพื่อทำงานเฉพาะด้าน เพื่อการทำงานที่เป็นระบบ และขั้นตอนที่รวดเร็วขึ้น

3. ด้านการบริหารงานบุคคล พบปัญหามากที่สุด คือ การดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุแต่งตั้งตำแหน่งครูผู้ช่วย ครู และบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้เข้ากระบวนการสรรหาเพื่อบรรจุแต่งตั้งตำแหน่ง ครู และบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. อย่างโปร่งใสและยุติธรรม

4. ด้านการบริหารงานวิชาการ พบปัญหามากที่สุด คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่น หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยอาจจะเริ่มจากผู้ปกครองนักเรียนก่อน โดยสนับสนุนให้จัดกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่างๆ ให้ชุมชนหรือประชาชนทราบ ให้ประชาชนในท้องถิ่น หรือชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานงบประมาณ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาลี เพื่อทราบข้อเท็จจริงและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาลี

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ:

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ถวิล มาตรฐาน. (2544). ปฏิรูปการศึกษา : เจาะลึกปฏิรูป. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.

บุญพร้อม สุดใจ. (2547). ปัญหาการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประสงค์ พรโสภิต. (2535). การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- ประเสริฐ ชาวงษ์. (2524). ปัญหาการบริหารงานครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพล จอกทอง. (2540). การศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรเพ็ญ สีหะวงศ์. (2537). ปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรสา โกศลนันท์กุล. (2549). การวิจัยเบื้องต้น. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์.